

Välkommen till Agnelån

Det finns många anledningar till att stanna upp och reflektera en stund vid detta vattendrag i Bräcke kommuns skogsland.

Om ett vatten kunde tala så skulle det ta många dagar och nätter för Agnelån att berätta sin livshistoria, som varit fylld av dramatik och scenförändringar.

Precis där du står nu, har faktiskt Agnelån både bytt skepnad och karaktär flera gånger genom århundradena, senast så sent som 2022.

Med lite tur kanske du får se en öring som patrullerar vid bottenstenarna, och det är isåfall ett kvitto på att ån håller på att läka ihop efter ingreppen som gjorde att fisk och övrigt vattenliv trängdes undan.

I början av 1900-talet bedömdes Agnelån fylla en viktigare funktion åt bygden, än att bara förse bybor med fisk och rekreation, nämligen som flottled. Det var 7 mars 1904 som Agnelåns och Sännåns allmänna flottled inrättades, inom Bräcke och Nyhems socknar från Hemsjön till Gimån nedströms Idsjön.

Det blev startskottet för en ny epok, både för bygden och vattenlivet. Agnelån rensades i stor omfattning på stenar och block, för att stockarna lättare skulle ta sig mot Gimån och vidare ut mot kusten. Det anlades även en damm vid Västra Gråsjön, som innebar ett absolut vandringshinder för fisk just där.

Innan flottningen beskrevs ån som slingrande med gott om stenar och höljor som gav skydd åt fisken, men efter rensningen hade den fått en annan karaktär. Inte minst konstaterades det att siken fått lekplatser förstörda.

Damm vid utloppet ur Öster Gråssjön. Foto taget i början av 1970-talet.

Agnelåns öde har flera gånger avgjorts i domstol, där industrin och naturvärden stått i varsin ringhörna. Det var en uppenbar intressekonflikt mellan flottningen och fisket. 1950 planterades det exempelvis ut 10 000 yngel av "laxöring", som skulle kompensera bortfallet av annan fisk, men det var bara en kortsiktig åtgärd.

1951 ansöktes det om ytterligare rensningsarbeten i Agnelån mellan Västra och Östra Gråsjön, vilket Mellanbygdens vattendomstol godkände i en dom 16 mars 1953. Flera människor i bygden fortsatte att ta kamp för vattenmiljöerna, och en kompromiss blev att exploatörerna åtminstone fick utgiva en årlig ersättning av 600 kronor till vidtagande av fiskefrämjande åtgärder i vattendraget.

Naturlivet fick sedan under flera decennier stå tillbaka, och långsamt har åns ursprungliga brus och skepnad bara blivit minnen och dokumentära anteckningar.

År 2019 blev dock en historisk vändpunkt. Då startade projektet Rivers of LIFE, där ett av målen var att restaurera Agnelån och reparera skador som flottningen orsakat vattendraget. Det första efterlängtdade spadtaget togs 2021 med målet att arbetet skulle vara klart 2026.

Det mesta av restaureringen har genomförts med hjälp av grävmaskin, men man har också använt helikopter för att flyga ut material, exempelvis lekgrus.

2022 restaurerades platsen där ni just nu befinner er. Denna sträcka var en av de mest utmanande delarna att restaurera i Agnelån, eftersom det historiskt gjorts mycket sprängningar i fåran. Just här sprängdes det faktiskt en helt ny fåra på grund av åns besvärlighet, och som mest har man fått lyfta vattnet cirka 3 meter för att få tillbaka det i den gamla naturliga åfåran.

Då mycket av det finkorniga materialet nästan alltid är bortspolat i flottningsrensade vattendrag, och att just sand och grus är jätteviktig att ha för att kunna återställa bottenhöjden, så har det flugits ut en hel del sand och grus. Det har alltså jobbats med Agnelån från alla håll, och även ovanifrån.

Vi hoppas nu att ån och dess värdefulla invånare kan återhämta sig och att de naturliga processerna i vattendraget tar vid efter restaureringsarbetet.

Havs
och Vatten
myndigheten

Innehållet på denna skylt ansvarar projektet Rivers of LIFE för.
Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning.

Producerad med ekonomiskt stöd från Europeiska unionens finansiella instrument Life
Projektnummer: LIFE18 NAT/SE/000268

For information
in english,
visit our website

